

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 90/2015-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu pri používaní hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv zaručeného čl. 5 písm. e) Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a práva na účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie zaručeného čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručené čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy zaručené čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý u h r a d i ť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne, advokátky [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného čl. 8 dohovoru, práva

na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru, zákazu diskriminácie zaručeného čl. 14 dohovoru, práva na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu pri používaní práva na prácu zaručeného čl. 5 písm. e) Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o odstránení diskriminácie“) a práva na účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie zaručeného čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013.

Sťažovateľka bola účastníčkou výberového konania vyhláseného mestom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „mesto“ alebo „žalovaný“), v ktorom sa uchádzala o jedno z troch pracovných miest terénneho sociálneho pracovníka. Vo výberovom konaní sa súčasne obsadzovalo aj jedno pracovné miesto asistenta sociálneho pracovníka. Pracovné miesta boli financované z prostriedkov poskytnutých Fondom sociálneho rozvoja. Po vyhodnotení všetkých uchádzačov o pracovné miesto sociálneho pracovníka sťažovateľka skončila na štvrtom mieste.

Sťažovateľka sa žalobou podanou 26. augusta 2011 proti mestu podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) domáhala určenia, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, písomného ospravedlnenia a zaplata nemajetkovej ujmy v sume 5 000 €. V priebehu konania žalobný petit čiastočne korigovala.

Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 11 C 137/2011-390 z 18. apríla 2012 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 11 C 137/2011-406 z 25. apríla 2012 žalobu sťažovateľky zamietol. Podľa jeho názoru bolo sťažovateľkinou „povinnosťou v súlade s ustanovením § 11 ods. 1 antidiskriminačného zákona prioritne uniesť dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej, resp. nepriamej diskriminácii jej osoby a zároveň mala na preukázanie týchto skutočností predložiť dôkazy... V konaní však neprodukovala žiadne relevantné

dôkazy svedčiace o tom, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a teda k diskriminácii jej osoby z dôvodu etnicity. Len jej subjektívny názor, že bola nevhodnými otázkami komisie týkajúcimi sa jej zdravotného stavu a schopnosti riešiť konflikty diskriminovaná, nie je dôvodom, ktorý by umožňoval súdu prijať záver, že k diskriminačnému postupu výberovej komisie, resp. žalovaného, skutočne došlo. Súdu pripadá logické, že sa komisia pýtala na zdravotný stav žalobkyne vzhľadom k tomu, že táto sa uchádzala o pracovnú pozíciu, ktorej podstatou je práca v teréne a výberového konania sa zúčastnila s francúzskou barlou a preverenie schopnosti riešiť konflikty bolo nutné na zistenie jedného z kritérií na túto pracovnú pozíciu. Navyše, ako vyplýva i zo svedeckých výpovedí svedkyne [REDACTED] a [REDACTED], otázky obdobného charakteru boli kladené i ostatným uchádzačom. Žalobkyňa očakávala, že vzhľadom na maximálne dosiahnuté vzdelanie, dĺžku praxe, absolvovanie odborných tréningov, ale i príslušnosť k rómskemu etniku a ovládanie rómskeho jazyka bude vo výberovom konaní úspešná. Kritériá výberového konania však boli postavené v zmysle pokynu FSR tak, že bolo uvedené aké minimálne vzdelanie a v akom odbore má byť uchádzačmi dosiahnuté, takže nebolo možné niekoho z tohto dôvodu favorizovať, postaviť magisterský titul nad bakalársky... Výhody boli uvedené iba demonštratívne a to skúsenosti v oblasti terénnej soc. práce, prípadne práce v komunitách ohrozených alebo postihnutých sociálnym vylúčením, pričom skúsenosti neboli limitované dĺžkou praxe v tejto oblasti a osobný záujem doplniť si vzdelanie. Výhody mohli byť použité iba v prípade porovnateľných výsledkov uchádzačov a k takejto situácii nedošlo... “.

Okresný súd bol toho názoru, že sťažovateľka „očakávala preferenčné zaobchádzanie z dôvodu jej etnického pôvodu vzhľadom k tomu, že bola Rómka a ovládala rómsky jazyk. Tieto skutočnosti mohli byť pri výbere rozhodujúce, avšak iba v prípade, že by došlo k rovnosti bodov u jednotlivých uchádzačov, resp. k dosiahnutiu porovnateľných výsledkov, čo však nebol prípad žalobkyne.“.

Prvostupňový rozsudok napadla sťažovateľka odvolaním, v ktorom argumentovala, že v prvostupňovej fáze konania v otázke porušenia zásady rovnakého zaobchádzania „dôkazné bremeno uniesla. Na základe predložených listín, svojou... výpoveďou a výpoveďami svedkov/kýň preukázala, že s ňou nebolo v porovnateľnej situácii

zaobchádzané rovnako ako s... uchádzačkami, ktoré boli žalovaným prijaté na pracovnú pozíciu... Súčasne tvrdila, že pohnútkou (motívom) diskriminačného konania zo strany žalovaného bola jej etnická príslušnosť. Prijatie uchádzačiek s nižšou kvalifikáciou, kratšou odbornou praxou, neovládajúcich rómsky jazyk, od ktorých sa odlišovala etnickou príslušnosťou, ako aj výroky členov výberovej komisie a ostatných prítomných na výberovom konaní na prvý pohľad vyvolali dojem, že k odlišnému zaobchádzaniu došlo práve zo zakázaného diskriminačného dôvodu, a to etnickej príslušnosti žalobkyne... Závery súdu prvého stupňa, ku ktorým dospel na základe vykonaného dokazovania neobstoja. Rozsudok je zmätočný, nezrozumiteľný a z jeho odôvodnenia nevyplýva žiaden logický vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.“.

Podľa sťažovateľky okresný súd ňou navrhnuté dôkazy vykonal, „ale vykonané dokazovanie nesprávne vyhodnotil...“. Taktiež „nedostatočne na daný prípad aplikoval platné právne predpisy, konkrétne... ust. § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona“.

Ďalej sťažovateľka v odvolaní namietala, že okresný súd mal „najprv skúmať, či žalobkyňa oznámila súdu skutočnosti podľa § 11 ods. 2 ADZ a následne by malo prejsť dôkazné bremeno na žalovaného, ktorý mal v konaní preukázať, že nediskriminoval. Z odôvodnenia rozsudku nie je v tomto smere úvaha súdu zrozumiteľne odôvodnená. Súd navyše nad rámec platnej právnej úpravy vyžadoval, aby žalobkyňa preukazovala aj rasový motív konania žalovaného.“.

Sťažovateľka v odvolaní taktiež tvrdila, že okresný súd sa nevysporiadal s jej „argumentáciou..., kedy z vykonaného dokazovania vznikli pochybnosti o nezávislosti člena a členiek výberovej komisie a osôb prítomných v miestnosti. Súd sa dostatočne nevysporiadal so skutočnosťou, že úspešné uchádzačky mali vzťah k niektorým členom komisie... Súd sa nezaoberal ani námietkami týkajúcimi sa prijatia inej uchádzačky výberového konania na pracovnú pozíciu referentky sociálnych vecí, pričom žalovaný v konaní dostatočným spôsobom nezdôvodnil, prečo poskytol prácu a následne zamestnal práve túto uchádzačku, ktorá vo výberovom konaní neuspela.“.

Podľa sťažovateľky „prijaté uchádzačky o zamestnanie mali preukázateľne nižšie vzdelanie ako žalobkyňa, nemali absolvované žiadne tréningy, mali kratšiu prax v odbore a tiež nemali výhody, ktoré na danú pracovnú pozíciu boli dané pokynom FSR, a to ovládanie rómskeho jazyka a rómsky etnický pôvod“.

V odvolaní sťažovateľka uznala, že „samotný neúspech uchádzača o zamestnanie je bežnou súčasťou života a ešte nemusí predstavovať diskrimináciu, avšak ak k tomu pristúpia ďalšie neštandardné, podozrivé okolnosti, ako napr. nižšia kvalifikácia vybraného uchádzača, formálne pochybenia výberového konania, osobná predpojatosť členov výberovej komisie, osobné vzťahy členov komisie s vybranými uchádzačkami a pod. tak ako to bolo v jej prípade, je viac než pravdepodobné, že výsledky takto vykonaného výberového konania predstavujú zakrývanie diskriminácie žalobkyne na základe jej etnického pôvodu v prístupe k zamestnaniu“.

Krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 napadnutý prvostupňový rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom potvrdil. Zdôraznil, že „dôkazné bremeno žalobkyne spočívalo v tom, aby preukázala, že konaním žalovaného v porovnaní s inými (ostatnými) uchádzačmi výberového konania bola znevýhodnená práve z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku, a na druhej strane na žalovanom bolo, aby preukázal, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania teda, že pohnútkou (motív) jeho konania nespočíval v tvrdenom diskriminačnom dôvode, ale v iných dôvodoch.

V prejednávanej veci žalobkyňa v konaní nepreukázala, že bola konaním žalovaného znevýhodnená v porovnaní s inými (ostatnými) uchádzačmi výberového konania. Žalobkyňa síce povinnosť tvrdenia splnila pokiaľ uviedla, že na rozdiel od ostatných uchádzačov vo výberovom konaní neuspela a tvrdila, že sa tak stalo z dôvodu jej diskriminácie, a to príslušnosti k rómskemu etniku, tieto tvrdenia však v konaní nepreukázala. Žalovaný naopak v konaní vyvrátil tvrdenia žalobkyne o jej diskriminácii z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku, nakoľko preukázal, že žalobkyňa v konaní neuspela z dôvodu, že skončila až na štvrtom mieste na obsadenie troch miest sociálneho pracovníka.“.

K podmienkam výberového konania krajský súd zdôraznil, že tieto „boli vopred dané, týkali sa všetkých uchádzačov rovnako, a ani počas ústneho pohovoru neboli zistené rozdiely vo vzťahu k uchádzačom, ktoré by boli motivované rasovým pôvodom“.

Na námietku sťažovateľky o uprednostnení uchádzačiek s nižšou kvalifikáciou, kratšou odbornou praxou a neovládajúcich rómsky jazyk reagoval krajský súd zdôraznením, že „nešlo o jediné kritériá rozhodné pri výbere uchádzača. Žalovaný vysvetlil, podľa akých kritérií pri výberovom konaní postupoval, a preto odvolacie námietky v tomto smere nie sú dôvodné. Ovládanie rómskeho jazyka bolo výhodou len pri rovnakom počte bodov uchádzačov, čo nebol prípad žalobkyne.“.

K sťažovateľkou namietanej netransparentnosti zloženia výberovej komisie a vyhodnotenia výsledkov výberového konania krajský súd uviedol, že „proces a výsledky výberového konania boli schválené FSR, pričom ani zo strany FSR neboli zistené žiadne nedostatky v procese výberového konania ako vyplynulo zo Záznamu o výsledku kontroly Európskeho sociálneho fondu zo dňa 1. 12. 2010.“

Námietka žalobkyne, že žalovaný (nakoniec) prijal uchádzačku, ktorá vo výberovom konaní neuspela ([REDACTED]), nie je dôvodná, keďže už pred súdom prvého stupňa bolo preukázané, že [REDACTED] sa stala zamestnankyňou žalovaného, avšak nie na základe tohto výberového konania.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka namieta, že krajský súd sa „nezaoberal v dostatočnej miere jej námietkami a argumentmi v konaní, ktoré predniesla“. Podľa jej názoru krajský súd «nesprávne – ústavne nekonformným spôsobom, interpretoval vnútroštátne právne normy, najmä ust. § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona týkajúce sa presunu dôkazného bremena a nesprávne taktiež vyhodnotil rozsah dôkazného bremena, ktorú nesie žalobkyňa a žalovaný v diskriminačných sporoch. V tomto smere rozhodnutie odvolacieho súdu postráda aj akékoľvek zásady logiky, keďže odvolací súd na jednej strane konštatuje, že žalobkyňa nemohla v spore preukazovať motiváciu (pohnútku) žalovanej strany, pretože to je z podstaty veci vylúčené, teda žalobkyňa nemohla a ani nemala povinnosť v konaní produkovať dôkazy, ktorými by preukázala, že motívom diskriminačného konania zo strany žalovanej bola jej etnicita, uvedené mohla žalobkyňa len tvrdiť...

Na druhej strane však odvolací súd... v odôvodnení rozhodnutia konštatuje, že „dôkazné bremeno žalobkyne spočívalo v tom, aby preukázala, že konaním žalovaného v porovnaní s inými (ostatnými) uchádzačmi výberového konania bola znevýhodnená práve z dôvodu príslušnosti k rómskemu etniku... žalobkyňa síce povinnosť tvrdenia splnila pokiaľ uviedla, že na rozdiel od ostatných uchádzačov vo výberovom konaní neuspela a tvrdila, že sa tak stalo z dôvodu jej diskriminácie, a to príslušnosti k rómskemu etniku, tieto tvrdenia však v konaní nepreukázala.“ Táto požiadavka je v rozpore s platnými právnymi predpismi a takýto výklad všeobecného súdu považuje sťažovateľka za ústavne nekonformný.».

Aj v otázke posúdenia, s kým bola sťažovateľka pri výberovom konaní v porovnateľnej situácii, súdy *«ústavne nekonformným spôsobom aplikovali platné právne predpisy, konkrétne zák. č. 365/2004 Z. z. antidiskriminačný zákon. Všeobecný súd mal taktiež podrobnejšie skúmať, či priebeh výberového konania umožňoval zodpovedné posúdenie predpokladov jednotlivých uchádzačov a uchádzačiek na výkon danej pracovnej pozície a mal sa aj dostatočným spôsobom vysporiadať s námietkami sťažovateľky v danom smere. Odôvodnenie odvolacieho súdu síce určitú argumentáciu obsahuje, avšak tá nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Napr. nie je známe na základe akých skutočností súd vyhodnotil, že „neboli preukázané také osobné väzby členov výberovej komisie k uchádzačom, ktoré by boli príčinou netransparentnosti výberového konania.“ Z vykonaného dokazovania pritom jednoznačne vyplynulo, že napr. úspešná uchádzačka [REDAKOVANÉ] má priateľský vzťah s členkou komisie [REDAKOVANÉ] – sú bývalé kolegyne, manžel úspešnej uchádzačky [REDAKOVANÉ] a svedok [REDAKOVANÉ], ktorý bol prítomný ako zapisovateľ počas výberového konania, sú dlhoroční kolegovia.».*

Sťažovateľka tvrdí aj porušenie princípu rovnosti zbraní, pretože krajský súd *„sa jej argumentáciou zaoberá len v obmedzenom rozsahu, v ňom obsiahnuté odôvodnenia nie sú presvedčivé, v určitých smeroch postrádajúce aj akékoľvek zásady logiky a nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní“.*

Keďže v kritizovanom súdnom konaní sťažovateľke *„Slovenská republika... neposkytla náležitú a účinnú právnu ochranu“*, bolo porušené aj je právo garantované čl. 13 dohovoru.

Na podklade judikatúry ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcej sa súkromného a rodinného života vyvodzuje sťažovateľka z tvrdeného diskriminačného postupu žalovaného jej *„poníženie... a teda narušenie psychickej integrity. Znemožnilo jej to v rámci pracovného procesu vytvárať si vzťahy s inými ľuďmi v zamestnaní a pokračovať v kariérom raste.“*. Preto malo dôjsť k porušeniu jej základného práva zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 8 dohovoru.

Sťažovateľka tiež namieta, že *„jej etnický pôvod mal vplyv aj na rozhodovanie o veci všeobecnými súdmi, ktoré skutkové okolnosti prípadu zľahčovali. Všeobecné súdy nedospeli k záveru, že vo vzťahu k sťažovateľke došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu jej etnicity, neuložili diskriminujúcemu subjektu žiadne sankcie, ktoré by boli dostatočne efektívne, primerané a odstrašujúce.“*. Tým malo podľa sťažovateľky dôjsť k porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 14 dohovoru, ako aj čl. 5 písm. e) a čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie.

Ústavný súd si v rámci predbežného prerokovania sťažovateľkinej sťažnosti vyžiadal 28. mája 2014 súdny spis okresného súdu vedený pod sp. zn. 11 C 137/2011, ktorý mu bol doručený 13. júna 2014.

Uznesením č. k. III. ÚS 90/2015-14 zo 17. marca 2015 prijal ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného čl. 8 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru, práva na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu pri používaní práva na prácu zaručeného čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie a práva na účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej

diskriminácie zaručeného čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľky odmietol.

Ústavný súd 11. mája 2015 vyzval krajský súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti, na zaslanie dotknutého súdneho spisu a na stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

Krajský súd doručil 15. júna 2015 ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o sťažnosti. Z vecného hľadiska krajský súd uviedol, že dôvody sťažovateľkinej sťažnosti sú len opakovaním výhrad prednesených v prvostupňovej a v druhostupňovej fáze základného konania, pričom okresný súd i krajský súd sa s nimi vysporiadali. Posúdenie rozloženia a následného (ne)unesenia dôkazného bremena v špecifickom konaní podľa antidiskriminačného zákona v napadnutom rozsudku sa podľa názoru krajského súdu *„opiera nielen o ustálenú súdnu prax, ale je v súlade aj s § 11 ods. 2 zák. č. 365/2004 Z. z...“*

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nemožno vyvodit', že úlohou žalobkyne bolo preukazovať motív alebo pohnútku na strane žalovaného.

Odvolací súd v odôvodnení rozsudku jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré tvrdenia žalobkyňa nepreukázala a z akých skutkových zistení vyvodil, že žalovaný uniesol dôkazné bremeno o preukázaní tej skutočnosti, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni.

Tvrdenia žalobkyne o tom, že (odvolací) súd nesprávne postupoval, keď (ne)porovnal situáciu sťažovateľky s tými uchádzačmi, ktorí sa umiestnili na prvých troch miestach vo výberovom konaní, nemajú svoj racionálny podklad, lebo z rozhodnutia odvolacieho súdu takýto záver nemožno nijako vyvodit'.

Ďalšie tvrdenia sťažovateľky, že súd sa nezaoberal priebehom výberového konania sú nepatričné, lebo o opaku svedčia dôvody napadnutého rozsudku.

Je pravdou, že žalobkyňa počas konania poukazovala na osobné väzby členov výberovej komisie na uchádzačov, avšak tieto tvrdenia sťažovateľka žiadnym relevantným spôsobom nepreukázala.

Rovnako aj jej tvrdenia o netransparentnom výberovom konaní zostali len v rovine púheho tvrdenia žalobkyne (sťažovateľky).

V konaní bolo nepochybne preukázané, že výberové konanie prebehlo podľa (vopred) daných kritérií, ktoré boli vopred vyhlásené (publikované).

Výberové konanie sa uskutočnilo podľa stanovených kritérií, pričom nemožno prehliadnuť, že výberové konanie sa uskutočnilo za účasti zástupkyne Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity.“.

Podľa krajského súdu zo spisu okresného súdu vyplýva, že argumentácia sťažovateľky o porušení rovnosti zbraní v antidiskriminačnom konaní je „*len vo všeobecnej rovine, bez toho, aby poukázala na konkrétne pochybenia*“. Rovnako aj tvrdenia sťažovateľky podporujúce ňou namietané porušenie práva na ochranu pred diskrimináciou „*nemajú žiaden reálny základ a možno ich považovať len za ničím nepodložené tvrdenia*“.

Krajský súd navrhol „*ústavnú sťažnosť odmietnuť*“.

Vyjadrenie krajského súdu zaslal ústavný súd 17. júna 2015 právnej zástupkyňi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

V stanovisku doručenom ústavnému súdu 28. júla 2015 sťažovateľka iba oznámila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K vecnej stránke vyjadrenia krajského súdu nezaujala žiadne stanovisko.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života...

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v čl. 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä:

i) práva na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky, na ochranu proti nezamestnanosti...

ii) práva zakladať odborové organizácie a stať sa ich členom,

- iii) práva na bývanie,
- iv) práva na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť, sociálne zabezpečenie a sociálne služby,
- v) práva na vzdelanie a školenie,
- vi) práva na rovnakú účasť na kultúrnom dianí.

Podľa čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Porušenie označených práv vidí sťažovateľka v tom, že ňou tvrdenými skutočnosťami a predloženými dôkazmi sa krajský súd nezaoberal v dostatočnej miere, ako aj v tom, že ústavne nekonformným spôsobom interpretoval § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona.

1. Prvá sťažnostná námietka sa tak obsahovo koncentruje na kvalitu hodnotenia dôkazov krajským súdom, ale aj na kvalitu odôvodnenia jeho rozsudku.

Ústavný súd je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), pri uplatnení svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Tomu zodpovedá aj stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

A contrario teda ústavný súd výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v judikatúre citovanej v predchádzajúcom odseku môže skutkové závery a im predchádzajúci proces objasňovania skutkového stavu podrobiť svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu, nie v podobe nahrádzania vlastnými skutkovými závermi. Inak by sa ústavný súd v konaní o tzv. ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

V popísaných rámcoch sa ústavný súd zameril na proces objasňovania skutkového stavu veci v žalovanom antidiskriminačnom konaní, ako aj na hodnotenie dôkazov krajským súdom. Nielen zákonná, ale aj ústavná kvalita civilného súdneho konania sa totiž podstatným spôsobom prejavuje v hodnotení dôkazov konajúcim všeobecným súdom, ktoré musí zodpovedať § 132 OSP. Uvedené ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára všeobecnému súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvoľňa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvoľňa konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivej objektivity a kvality súdneho rozhodovania. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa totiž musí prejaviť nielen vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi (I. ÚS 211/2012).

Hodnotenie dôkazov je zložitý myšlienkový proces prebiehajúci v mysli rozhodcu, teda sudcu. Preto na účel zabezpečenia jeho kontrolovateľnosti vyžaduje zákon v § 157 ods. 2 OSP, aby všeobecný súd v odôvodnení rozsudku súd okrem iného uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Problematika ústavnej akceptovateľnosti hodnotenia dôkazov všeobecným súdom je teda v rovine jej prieskumu úzko spätá s požadovanou kvalitou odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Aj v posudzovanom prípade ústavný súd vzhľadom na námietky sťažovateľky musel pristúpiť k prieskumu hodnotenia dôkazov krajským súdom ruka v ruke s prieskumom odôvodnenia sťažnosťou napadnutého odvolacieho rozsudku a jeho kvality.

Antidiskriminačné spory je potrebné vo všeobecnosti považovať za náročné na dokazovanie, a to hlavne vo fáze hodnotenia vykonaných dôkazov. Dôvodom formulovaného záveru je práve špecifikum rozloženia dôkazného bremena zakladajúce sa na povinnosti žalobcu oznámiť súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať (teda nie bez pochybností ustáliť), že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Aj Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze z 8. októbra 2015 vo veci sp. zn. III. ÚS 880/15 za ťažiskovú v antidiskriminačných sporoch považuje úvahu, či v konkrétnom prípade žalobca dôkazné bremeno uniesol a založil tým presun dôkazného bremena na žalovaného; taká úvaha musí vyplývať zo starostlivo zvážených skutkových okolností prípadu. Ide teda o osobitosť antidiskriminačných sporov orientujúcu pozornosť ústavno-súdneho prieskumu práve na kvalitu hodnotenia dôkazov z hľadiska toho, či konajúci všeobecný súd skutočne starostlivo prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo (§ 132 OSP).

Pri posudzovaní citovanej sťažnostnej námietky ústavný súd nemohol odhliadnuť ani od konceptu, podľa ktorého odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 327/08), a tak odôvodnenie napadnutého

rozsudku krajského súdu je nevyhnutné preskúmať v spojitosti s rozsudkom okresného súdu.

Základným dôvodom zamietnutia sťažovateľkinej žaloby na prvom stupni súdnej sústavy bol právny názor okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľka „v konaní... neprodukovala žiadne relevantné dôkazy svedčiace o tom, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a teda k diskriminácii jej osoby z dôvodu etnicity“. Už v tejto konštatácii sa podľa názoru ústavného súdu skrýva náznak neakceptovania špecifik rozloženia dôkazného bremena v antidiskriminačných sporoch, pretože okresný súd je toho názoru, že sťažovateľka mala preukázať nielen to, že bola diskriminovaná, ale aj to, že bola diskriminovaná z dôvodu etnicity. Sťažovateľka ako žalobkyňa nebola povinná produkovať relevantné dôkazy o porušení zásady rovnakého zaobchádzania v celej jej obsahovej náplni. Tá je totiž tvorená aj kvalifikovaným dôvodom údajnej diskriminácie (§ 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona), ktorý žalobca nemusí preukázať, postačuje, ak súdu oznámi skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že pohnútkou diskriminačného konania je napr. jeho rasa či etnický pôvod (IV. ÚS 16/09).

Okresný súd sa následne zameril na otázky o zdravotnom stave, ktoré boli kladené pri ústnej časti výberového konania sťažovateľke i ostatným uchádzačkám. Potom orientoval pozornosť na formálny charakter kritérií výberového konania obsahujúcich neodpušiteľné požiadavky (minimálne vzdelanie), ako aj fakultatívne výhody (nie podmienky) použiteľné v prípade porovnateľnosti výsledkov dvoch alebo viacerých uchádzačov.

Popísané hodnotiace aspekty (otázky na zdravotný stav, povaha kritérií výberového konania) podľa názoru ústavného súdu dôkaznú situáciu v posudzovanom konaní zďaleka nevyčerpávajú. Z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu zreteľne vyplýva, že v priebehu dokazovania sa objavili aj ďalšie skutočnosti, ktoré celkový pohľad na postoj žalovaného k sťažovateľke ako uchádzačke v problematickom výberovom konaní neprehliadnuteľne dokresľujú.

1.1 Fond sociálneho rozvoja v stanovisku zo 17. decembra 2010 k žiadosti Slovenského národného strediska pre ľudské práva (dôkaz na č. 1. 66 a nasledujúcich) okrem iného vo vzťahu k vyhláseniu výberového konania uvádza, že „*okrem kvalifikačných predpokladov stanovených FSR sú ďalšie kritériá ponechané na rozhodnutí vyhlasovateľa výberového konania*“, pričom „*ovládanie rómskeho jazyka sa považuje za jednu z výhod uchádzača*“.

Mesto vo vyhlásení výberového konania (22. septembra 2010) pri vymedzení kritérií výberového konania ako výhody pre uchádzačov demonštratívne uviedlo „*skúsenosti v oblasti terénnej sociálnej práce, prípadne v komunitách ohrozených alebo postihnutých sociálnym vylúčením*“, a „*osobný záujem doplniť si vzdelanie*“ (č. 1. 19). To napriek tomu, že v Externom pokyne Fondu sociálneho rozvoja č. 6/2010 – Príručka pre prijímateľa v rámci výzvy OP ZaSI-FSR-2009/2.1/09 (ďalej len „pokyn“) – v časti „*3.2 Kritériá pre výber sociálneho pracovníka*“ sa ako výhody demonštratívne uvádzajú nielen tie, ktoré pojalo do svojho vyhlásenia výberového konania mesto, ale ešte aj „*uchádzač je príslušníkom rómskej menšiny...*“, „*účasť na predchádzajúcich vzdelávacích a komunitných aktivitách*“, ako aj „*znalosť jazyka cieľovej skupiny...*“ (č. 1. 45). Z hľadiska vývoja dôkaznej situácie potom na rekapitulované skutočnosti nadväzovali výpovede členov výberovej komisie ako svedkov svedčiacich v prospech žalovaného, podľa ktorých „*či sa niektorý z uchádzačov hlási k rómskej príslušnosti sme sa nepýtali...*“ (č. 1. 329) a „*znalosť rómskeho jazyka sme nezisťovali, nebolo to podmienkou*“ (č. 1. 101, 327, 329 a č. 1. 330).

Okresný súd sa s naznačeným „zúžením“ výhod plynúcich pre uchádzačov, ku ktorému mesto v procese realizácie výberového konania zjavne pristúpilo, nijako nevysporiadal, a to napriek tomu, že oba listinné dôkazy predložené sťažovateľkou i svedecké výpovede ako dôkazy riadne vykonal (strany 6 – 9 a strana 11 rozsudku okresného súdu).

Dôkazná situácia v antidiskriminačných sporoch je typická tým, že požiadavka, aby žalujúca strana musela preukázať, že bola diskriminovaná práve a výlučne pre svoj rasový (etnický) pôvod, a nie z iného dôvodu, je celkom zjavne nesplniteľná, lebo preukázať motiváciu (pohnútku) žalovanej strany je z povahy vecí vylúčené [nález

Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 37/04 z 26. apríla 2006 (419/2006 Sb., N 92/41 SbNU 173)]. Preto podľa § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona postačuje oznámiť konajúcemu súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

Opomenutie povinnosti vysporiadať sa s disproporciou medzi kritériami vymedzenými Fondom sociálneho rozvoja a kritériami uvedenými vo vyhlásení výberového konania mestom znamená, že okresný súd v tejto časti dôkaznej matérie nezodpovedal na otázku, či zúženie výhod pre uchádzačov, ku ktorému pristúpilo mesto, je alebo nie je skutočnosťou, z ktorej možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo (§ 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona). Nadväzne potom tento aspekt ani nevyhodnotil v spojení s ostatnými zistenými skutočnosťami. Uzavrel však, že sťažovateľka „v konaní neprodukovala žiadne relevantné dôkazy svedčiace o tom, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania... z dôvodu etnicity“. Svojím neprípustným selektívnym prístupom k hodnoteniu dôkazov preto okresný súd zreteľne neprihliadol na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, tak ako mu to ukladá § 132 OSP.

Rovnakou vadou potom zaťažil svoj rozsudok aj krajský súd. Sťažovateľka na strane 2 svojho odvolania namietala, že „*prijatie uchádzačiek s nižšou kvalifikáciou, kratšou odbornou praxou, neovládajúcich rómsky jazyk, od ktorých sa odlišovala etnickou príslušnosťou... na prvý pohľad vyvolali dojem, že k odlišnému zaobchádzaniu došlo práve zo zakázaného diskriminačného dôvodu*“. Súčasne namietla, že okresný súd „*vykonané dokazovanie nesprávne vyhodnotil, kedy dospel k vyššie uvedenému záveru*“ (záver citovaný v predchádzajúcom odseku, pozn.). Aj na strane 3 odvolania sťažovateľka vyjadrila nesúhlas so záverom okresného súdu, že „*výberové konanie prebehlo v súlade so zákonom a pokynmi Fondu sociálneho rozvoja...*“. Krajský súd sa napriek tomu so závermi okresného súdu plne stotožnil a zdôraznil, že „*z vykonaného dokazovania nevyplývalo, žeby vo vzťahu k žalobkyni bol zo strany žalovaného zvolený iný postup, ako vo vzťahu k ostatným uchádzačom*“. Navyše, krajský súd konštatoval, že sťažovateľka „*sa mylne domnieva, že práve jej príslušnosť k rómskemu etniku mala pri výberovom konaní byť dôvodom jej prioritného prijatia. Žalobkyňa totiž prehliada, že výberové konanie sa riadilo presne stanovenými kritériami, ktoré boli vopred dané a medzi ktorými príslušnosť k rómskemu*

etniku nezohrávala rozhodujúcu úlohu, okrem prípadu rovnakých výsledkov pre uchádzačov.“.

K citovaným dôvodom krajského súdu ústavný súd uvádza, že pokyn Fondu sociálneho rozvoja nespomína uprednostnenie rómskych uchádzačov za podmienky rovnakých, ale „porovnateľných“ kandidátov. Krajský súd (ani okresný súd) sa vôbec nezaoberal interpretáciou použitého pojmu „porovnateľnosť“ vo svetle rešpektovania zásady rovnakého zaobchádzania, a to ani na podklade preukázanej skutočnosti, že pri hodnotení jednotlivých uchádzačiek zohrával úlohu aj subjektívny prvok. Obsahom výberového konania totiž nebol len test a odpoveď na vybranú otázku, ale aj osobný pohovor (k tomu pozri výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] na strane 6 zápisnice z pojednávania na okresnom súde konaného 14. marca 2012, pozn.).

Zároveň však krajský súd nezaujal žiaden hodnotiaci postoj k rozdielom v kritériách výberového konania podľa pokynu Fondu sociálneho rozvoja a podľa vyhlásenia výberového konania mestom, ale o kritériá stanovené mestom sa oprel bez vyhodnotenia ich povahy z hľadiska zásady rovnakého zaobchádzania. Oba konajúce súdy zjavne ignorovali eventualitu črtajúcu sa zo sťažovateľkou predložených dôkazov a spočívajúcu v tom, že nedovolené diskriminačný prístup mohlo mesto uplatniť už v štádiu určovania kritérií výberového konania, ktorým následne priebeh výberového konania i hodnotenie jednotlivých uchádzačov formálne konvenovali.

S odvolacími námietkami spojenými s dôkazmi vykonanými v prvostupňovej fáze konania sa tak odvolací súd nevysporiadal, čo zakladá rovnaký rozpor s § 132 OSP, ako aj v prípade prvostupňového rozsudku okresného súdu.

1.2 Nezanedbateľným skutkovým aspektom žalovaného antidiskriminačného konania, ktorý ústavný súd zistil z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu, bol aj preukázaný fakt, že uchádzačka [REDAKOVANÉ] sa spočiatku uchádzala o miesto sociálneho pracovníka i o miesto asistenta sociálneho pracovníka. Pred výberovým konaním si preto musela vybrať preferovanú pracovnú pozíciu a rozhodla sa uchádzať o miesto asistenta sociálneho pracovníka (č. l. 12 a 13). Vo výberovom konaní sa ocitla na druhom

mieste, a keďže obsadzované miesto asistenta sociálneho pracovníka bolo iba jedno, nebola úspešná (č. l. 13). Bezprostredne po výberovom konaní s ňou však mesto uzavrelo od 1. novembra 2010 na dobu určitú (do 31. októbra 2011; neskôr predĺžená do 31. októbra 2012) pracovný pomer na kratší pracovný čas na pracovné miesto „referentka sociálnych vecí“ (č. l. 322 a 323). Jej pracovná náplň napríklad spočívala v tom, že sa „*podieľa... na starostlivosti o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc a o spoločensky neprispôsobených občanov*“, „*poskytuje občanom poradenskú starostlivosť v sociálnej oblasti*“, ale aj „*vyhľadáva občanov odkázaných na sociálne služby a pomoc v núdzi*“ (č. l. 324). Pracovná náplň zamestnanca na pracovnom mieste sociálneho pracovníka, ktoré sa obsadzovalo v kritizovanom výberovom konaní, sa podľa pokynu sústredila na „*komunitnú a terénnu sociálnu prácu*“ (č. l. 40). Svedkyňa [REDAKOVANÉ] (úspešná vo výberovom konaní na miesto sociálneho pracovníka) vo svedeckej výpovedi potvrdila, že „*P. [REDAKOVANÉ] momentálne vykonáva tú istú činnosť, ktorú vykonávame my, ale aj chodí s inými kolegami z MU, napr. do terénu*“ (č. l. 336).

Sťažovateľka v prvostupňovej fáze konania na pojednávaní 3. novembra 2011 (č. l. 100) namietala, že „*minimálne jeden z uchádzačov a to p. [REDAKOVANÉ], ktorá nespĺňala kvalifikačné predpoklady je momentálne zamestnancom žalovaného. Táto nespĺňala kvalifikačné predpoklady na soc. pracovníka, takže jej bola poskytnutá možnosť prihlásiť sa na pozíciu asistenta soc. pracovníka. Tu však neuspela vo výberovom konaní, napriek tomu, si mesto dalo tú námahu, zamestnalo ju, pracuje ako referentka soc. oddelenia, avšak reálne vykonáva funkciu terénneho soc. pracovníka.*“.

S popísanou dôkaznou črtou prejednávaného prípadu sa okresný súd vôbec nevysporiadal, nezaujal k nej žiadne hodnotiace stanovisko. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že táto námietka sťažovateľky „*nie je dôvodná, keďže už pred súdom prvého stupňa bolo preukázané, že [REDAKOVANÉ] (správne malo byť [REDAKOVANÉ], pozn.) sa stala zamestnankyňou žalovaného, avšak nie na základe tohto výberového konania*“.

Citovaný názor krajského súdu je prejavom svojvôle. Krajský súd nerešpektoval žalobný petit pripustený uznesením okresného súdu na pojednávaní 15. marca 2012 (č. l. 333), ktorým v bodoch 1 a 2 sťažovateľka navrhla konštatovať porušenie zásady rovnakého zaobchádzania pri prístupe k zamestnaniu. V tomto svetle nemožno tvrdenú diskrimináciu

skúmať formalisticky len vo väzbe na výberové konanie a jeho výsledky, bez akéhokoľvek zreteľa na časovo a vecne nadväzujúce skutkové okolnosti (prijatie [REDAKOVANÉ] do pracovného pomeru na pracovné miesto s rovnakou, resp. veľmi podobnou pracovnou náplňou). Práve materiálne hľadisko malo byť v tomto smere pre krajský súd určujúce a s ním sa mal vysporiadať. To však neurobil, čo znamená, že neúspech sťažovateľky vo výberovom konaní hodnotil bez súvislostí s inými skutočnosťami, a tým ani neprihliadol na všetko, čo v konaní vyšlo najavo. Hodnotenie krajského súdu je preto v rozpore s § 132 OSP.

Z dokazovania vykonaného pred okresným súdom vyplynuli aj ďalšie skutočnosti, ktoré podľa názoru ústavného súdu v spojení s už popísanými faktmi sú spôsobilé vrhnúť na celkovú ustálenú dôkaznú situáciu aj iné finálne právne hodnotenie než to, ktoré okresný súd i krajský súd do výrokov svojich rozsudkov pretavili.

1.3 Sťažovateľka namietala, že do rozhodovania trojčlennej výberovej komisie zasahovala aj štvrtá osoba ([REDAKOVANÉ] v pozícii zapisovateľa). Mesto ako žalovaný vo vyjadrení k žalobe sťažovateľky uviedlo, že zapisovateľ ani [REDAKOVANÉ] (zástupca primátora) „nemali právo hlasovania alebo zasahovania do činnosti komisie“ (č. 1. 88). Súčasne členka výberovej komisie [REDAKOVANÉ] vo vyjadrení z 1. decembra 2010 potvrdila, že „pán [REDAKOVANÉ] pred komisiou konštatoval, že za akýchkoľvek podmienok (prijatia či neprijatia) budú s p. [REDAKOVANÉ] (vtedajšie priezvisko sťažovateľky, pozn.) problémy...“. Aj samotný [REDAKOVANÉ] vo svedeckej výpovedi pred okresným súdom potvrdil, že členom výberovej komisie po absolvovaní pohovoru s každým uchádzačom adresoval hodnotiace úsudky o tých z nich, s ktorými mal skúsenosti (č. 1. 330).

Okresný súd sa s popísaným skutkovým aspektom prípadu v zamietavom rozsudku vôbec nezaoberal. Krajský súd iba všeobecne zhodnotil, že sťažovateľkine námietky „o netransparentnom zložení výberovej komisie a vyhodnotení výsledkov výberového konania, nie sú opodstatnené. Z písomných dôkazov predložených žalovaným vyplýva, že kritériá výberového konania boli vopred dané, výberové konanie sa uskutočnilo za vopred vyhlásených podmienok a rovnako boli aj vyhodnotené. Navyše, proces a výsledky výberového konania boli schválené FSR, pričom ani zo strany FSR neboli zistené

žiadne nedostatky v procese výberového konania ako vyplynulo zo Záznamu o výsledku kontroly Európskeho sociálneho fondu zo dňa 1. 12. 2010.“. K poznatkom získaným z vykonaných dôkazov o účasti [REDAKOVANÉ] na posúdení sťažovateľky v procese výberového konania sa teda konajúce súdy hodnotiaco nevyjadрили.

1.4 V stanovisku zo 17. decembra 2010 (č. 1. 66 a 67) adresovanom Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva Fond sociálneho rozvoja uviedol, že „*preskúmaním podkladov z výberového konania a porovnaním životopisov sťažovateľky a ostatných kandidátok na pozíciu terénnej sociálnej pracovníčky FSR konštatuje, že sťažovateľka... splnila všetky kvalifikačné predpoklady na výkon pozície terénnej sociálnej pracovníčky a z hľadiska pracovných skúsenosti v požadovanej problematike je objektívne skúsenejšia ako ostatné kandidátky, ktoré boli vo výberovom konaní úspešné. Podľa podkladov z výberového konania sťažovateľka má zároveň vyššie dosiahnuté vzdelanie ako dve úspešné kandidátky.*

Z vyššie uvedených dôvodov FSR nemôže vylúčiť, že v prípade predmetného výberového konania a prípadu sťažovateľky... mohlo dôjsť k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania v prístupe k zamestnaniu z dôvodu etnicity a/alebo zdravotného postihnutia, a to i napriek tomu, že formálne postupy pri výberovom konaní aj podmienky zmluvy o poskytnutí NFP uzatvorenej medzi FSR a prijímateľom neboli porušené.“.

Okresný súd sa citovanému dôkazu nevenoval vôbec, krajský súd poukázal iba na záznam o výsledku kontroly z 1. decembra 2010 zameranej na «*dodržiavanie vybraných častí z obsahu „Výzvy OP ZaSI-FSR-2009/2.1/09“ a usmernení v procese personálneho zabezpečenia realizácie aktivít projektu „UZOL 5P-Platforma pre Podporu, Posilňovanie a Permanentnosť Prevencie sociálneho vylúčenia“ číslo ITMS 27120130368*», v ktorom sa konštatovalo, že „*neboli zistené porušenia Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 311/2010-IZ-5.0/V zo dňa 22. 09. 2010. Neboli zistené ani nedostatky v procese výberového konania na pracovné pozície TSP a ATSP.*“.

Ústavný súd akceptuje, že vyjadrenie Fondu sociálneho rozvoja, podľa ktorého „*mohlo dôjsť k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania*“, nie je pre všeobecný súd konajúci o antidiskriminačnej žalobe a priori nijako záväzný. Za problém z hľadiska kvality

dokazovania v žalovanom konaní však považuje, že konajúce súdy nezaujali žiaden relevantný hodnotiaci postoj k tej časti vyjadrenia, v ktorej sa zdôrazňuje, že na základe preskúmania podkladov z výberového konania, teda na základe významného stupňa objektivizácie vlastných poznatkov Fondu sociálneho rozvoja, sú zreteľné lepšie predpoklady sťažovateľky na prácu sociálnej pracovníčky v porovnaní s úspešnými uchádzačkami.

Okresný súd k analyzovanej čiastkovej otázke iba všeobecne konštatoval, že „*iba samotná kvantita pri stanovených kritériách (ako je napr. maximálne dosiahnuté vzdelanie, čo dĺžka praxe) sama o sebe nemusela predpokladať kvalitný výkon funkcie*“. Krajský súd vyjadrenie Fondu sociálneho rozvoja nijako nekomentoval, odkázal iba formálne na výsledok kontroly zachytený v spomenutom zázname o kontrole.

1.5 Ústavný súd konštatuje, že prvá sťažnostná námietka sťažovateľky je dôvodná. Z okolností popísaných v bodoch 1.1 až 1.4 vyplýva, že okresný súd ani krajský súd nevenovali náležitú pozornosť skutočnostiam relevantným vo vzťahu k predmetu antidiskriminačného konania. Vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom súdnom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu však nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 132 OSP v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. V opačnom prípade by sa právomoc ústavného súdu odôvodnená požiadavkou ochrany základných práv a slobôd uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy stala neúčinnou.

Intenzita zásahu do sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu a do jej práva na spravodlivé súdne konanie je v okolnostiach prípadu zosilnená selektívnym prístupom oboch konajúcich súdov k vyhodnocovaniu dokazovania. Dôkazné prvky svedčiace v prospech žalovaného (otázky členov výberovej komisie na zdravotný stav sťažovateľky i ostatných uchádzačov, nedostatočné preukázanie priebehu pohovoru so sťažovateľkou s výberovou komisiou, formálne zaradenie sťažovateľky na štvrté miesto

v poradí uchádzačiek) okresný súd i krajský súd kládli do popredia a v podstate iba na nich založili svoje zamietavé rozhodnutie o žalobe. Naopak, vyhli sa hodnoteniu skutočností svedčiacich v prospech sťažovateľky (aspekty uvedené v bodoch 1.1 až 1.4), a tým ich ani nemohli hodnotiť v súvislosti s ostatnými dôkazmi. V antidiskriminačnom konaní, ktoré sa vyznačuje potrebou starostlivého zváženia skutkových okolností prípadu, ako aj objektívnou nespľniteľnosťou dôkaznej povinnosti žalujúceho v celom jej rozsahu, sa identifikované nedostatky hodnotenia dôkazov v sťažovateľkinej veci dostávajú do polohy ústavne neakceptovateľného zásahu do jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy i do jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže krajský súd opomenul dôležité skutočnosti prípadu, logicky ich do dôvodov svojho meritórneho rozhodnutia ani nepojal a nevyhodnotil ich. Tým sa jeho rozsudok stáva nedostatočne odôvodneným, a to v ústavne významnej miere. Krajský súd nezodpovedal na všetky skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Aj z hľadiska kvality odôvodnenia je preto jeho sťažnosťou napadnutý rozsudok ústavne netolerovateľný.

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že pochybenia v procese hodnotenia dôkazov a skutočností, ktoré v konaní o sťažovateľkinej antidiskriminačnej žalobe vyšli najavo, ako aj na ne nadväzujúca nedostatočnosť odôvodnenia odvolacieho rozsudku krajského súdu, zakladajú právomoc vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu), a to tak postupom krajského súdu (hodnotenie dôkazov), ako aj jeho rozsudkom (nedostatočné odôvodnenie).

2. Druhá sťažnostná námietka sa zakladá na tvrdení ústavne nekonformnej interpretácii § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona. Podľa tohto ustanovenia žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosť, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo.

Rozsudok krajského súdu je nedostatočný pre selektívny prístup krajského súdu pri výbere dôkazov, ktoré boli použité pri ustáľovaní skutkového stavu prejednávanej antidiskriminačnej veci. To je dôvod jeho rozporu s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, súčasne však konštatovaná vada znemožňuje ústavnému súdu posúdiť, či krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky rešpektoval rozloženie dôkazného bremena tak, ako ho citované ustanovenie antidiskriminačného zákona určuje. Ak konajúci všeobecný súd nepojme do vyhodnocovania dokazovania všetky dôkazy relevantné z hľadiska predmetu konania a nevysporiada sa s nimi, potom je daná objektívna prekážka pre záver o tom, či posúdil unesenie dôkazného bremena oboch sporových strán správne. Ústavný súd je z uvedených dôvodov toho názoru, že predmetná námietka sťažovateľky je nedôvodná.

3. Sťažovateľka ústavnému súdu navrhla vysloviť aj porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, pretože *„došlo postupom súdu k porušeniu princípu rovnosti zbraní vo vzťahu k sťažovateľke“*. Podľa sťažovateľky rozsudok krajského súdu *„sa jej argumentáciou zaoberá len v obmedzenom rozsahu, v ňom obsiahnuté odôvodnenia nie sú presvedčivé, v určitých smeroch postrádajúce akékoľvek zásady logiky a nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní“*.

Z čl. 47 ods. 3 ústavy vyplýva procesná garancia spravodlivého súdneho konania, po ktorom volá čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj čl. 46 ods. 1 ústavy.

Rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade s dohovorom), najmä garanciam obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovnosti zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (mutatis mutandis I. ÚS 230/03, II. ÚS 520/2010).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie

kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

Ústavný súd formuloval požiadavku rovnosti zbraní tiež v tom zmysle, že žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nemožno vykladať a uplatňovať v konaní pred súdom tak, aby niektorý z účastníkov bol zvýhodnený na úkor druhého účastníka pri uplatňovaní práv alebo aby mal priaznivejšie postavenie pri prejednávaní a rozhodovaní veci (I. ÚS 59/00, III. ÚS 454/2011).

Ústavný súd už dospel k záveru, že postupom a rozsudkom krajského súdu v odvolacom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy i jej právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru, lebo v procese hodnotenia dôkazov krajský súd porušil § 132 OSP selektívnym prístupom k výberu dôkazov následne hodnotených, a tým aj pojatých do procesu ustáľovania skutkového stavu veci. Krajský súd vo svojom postupe uplatnil § 132 OSP tak, že tým zvýhodnil žalovaného, keďže sa pri rozhodovaní dominantne orientoval na dôkazy svedčiace v prospech mesta a opomínal skutočnosti argumentované sťažovateľkou. Došlo tak i k porušeniu princípu rovnosti zbraní, hoci až vo fáze hodnotenia dôkazov, a preto bolo potrebné vysloviť porušenie sťažovateľkinho základného práva na rovnosť účastníkov konania postupom krajského súdu v žalovanej odvolacej veci (bod 1 výroku tohto nálezu).

K namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru

Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESRP vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983).

Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozsudok ESLP z 27. 4. 1988 vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, séria A, č. 131).

Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru a s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení iného práva zaručeného sťažovateľovi ustanoveniami dohovoru (čl. 6 ods. 1), zároveň konštatuje, že krajský súd nenaplnil ani obsah práva sťažovateľa zaručeného čl. 13 dohovoru.

Sťažovateľka totiž v odvolaní podanom proti zamietavému prvostupňovému rozsudku okresného súdu explicitne uplatnila odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. d) OSP, teda namietala, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. V zmysle požiadavky plynúcej z čl. 13 dohovoru bol krajský súd následne povinný o podanom odvolaní rozhodnúť spôsobom rešpektujúcim právo na spravodlivý súdny proces z čl. 6 ods. 1 dohovoru vo všetkých jeho podobách, teda aj v podobe princípu rovnosti zbraní. Ústavný súd už uzavrel, že rovnosť zbraní bola postupom krajského súdu porušená, lebo neodstránil vadu postupu a rozsudku okresného súdu, ktorý neprihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo v konaní najavo. Takto krajský súd odoprel odvolaniu sťažovateľky charakter účinného právneho prostriedku nápravy porušenia práva na spravodlivé súdne konanie. Právo na účinný prostriedok nápravy zaručené čl. 13 dohovoru preto bolo postupom a rozsudkom krajského súdu porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

K namietanému porušeniu základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného čl. 8 dohovoru

V dôvodoch tvrdeného porušenia oboch uvedených práv sťažovateľka akcentuje značnú šírku pojmu „súkromný život“ podľa judikatúry ESLP, ale aj judikatúry ústavného

súdu. Osobitne poukazuje na rozsudok ESĽP z 9. januára 2013 vo veci Volkov proti Ukrajine (sťažnosť č. 21722/11) preukazujúci priamu spätosť pojmu „súkromný život“ so sférou pracovnoprávných vzťahov. Sťažovateľka je presvedčená, že jej diskriminácia pri obsadzovaní pracovnej pozície sociálneho pracovníka *„predstavuje poníženie... a teda narušenie jej psychickej integrity. Znemožnilo je to v rámci pracovného procesu vytvárať si vzťahy s inými ľuďmi v zamestnaní a pokračovať v kariérom raste.“*

Ústavný súd dospel k záveru o porušení základných práv sťažovateľky zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu takého hodnotenia dôkazov krajským súdom, ktoré vykazujú známky svojvôle. Pozitívny výrok (bod 1) tohto nálezu musí nevyhnutne viesť k zrušeniu napadnutého rozsudku krajského súdu a vráteniu veci na ďalšie konanie, v ktorom sa krajský súd bude musieť venovať odvolaniu sťažovateľky z hľadiska dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. d) OSP pri súčasnom rešpektovaní § 132 OSP. Dôkladné vyhodnotenie všetkých relevantných skutočností sťažovateľkinej kauzy bude dostatočným základom pre následný právny záver o tom, či v jej veci došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania alebo nie. Až vtedy bude možné reálne uvažovať o väzbe na základné práva a slobody hmotnej povahy, a teda aj na základné právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručené čl. 19 ods. 2 ústavy a na právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručené čl. 8 dohovoru.

V súčasnej situácii práve charakter nedostatkov napadnutého postupu a naň nadväzujúceho rozsudku krajského súdu nepreukazuje porušenie základných práv hmotnej povahy. Konštatovanie porušenia by znamenalo prejudikciu skutkových záverov v antidiskriminačnom spore a aj ich následného právneho hodnotenia, čo ústavnému súdu v aktuálnom procesnom stave neprislúcha. Preto nemožno vyhovieť časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a porušenie práva zaručeného čl. 8 dohovoru (bod 4 výroku tohto nálezu).

K namietanému porušeniu práva na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu pri používaní hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv zaručeného čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie a práva na účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie zaručeného čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie

Aj v prípade posúdenia návrhu sťažovateľky vysloviť porušenie práva zaručeného čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie ústavný súd vychádza z dôvodu, na ktorom je postavená pozitívna, teda vyhovujúca časť jeho nálezu. Až ustálenie skutkového stavu v konaní pred krajským súdom, ktoré bude zodpovedať všetkým požiadavkám plynúcim naň z práva na spravodlivý proces, bude predstavovať potrebnú platformu pre jeho hodnotenie z pohľadu toho, či sťažovateľka bola alebo nebola žalovaným nedovolené diskriminovaná. Preto v časti navrhujúcej vyslovenie porušenia práva zaručeného čl. 5 písm. e) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie ústavný súd sťažnosti sťažovateľky nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

K rovnakému záveru dospel ústavný súd, aj pokiaľ ide o namietané porušenie práva na účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie podľa čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie. Tento článok možno vnímať ako špeciálne ustanovenie (vo vzťahu k čl. 13 dohovoru) poskytujúce garanciu účinného prostriedku nápravy pre prípady porušenia práv v súvislosti s rasovou diskrimináciou (IV. ÚS 10/2010), čo však neznamená, že vyslovenie porušenia čl. 13 dohovoru vyvoláva v jednotlivom prípade bez ďalšieho potrebu konštatovať porušenie čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie. Aplikačný rozsah čl. 13 dohovoru je nepochybne širší, pretože poskytuje právo na účinný prostriedok nápravy aj proti takým porušeniam práv zakotvených v dohovore, ktoré v individuálnej kauze vôbec nebudú vykazovať črty rasovej diskriminácie. O takúto situáciu ide aj v prípade sťažovateľky.

Ústavný súd konštatoval porušenie princípu rovnosti zbraní na podklade takých nedostatkov postupu a rozhodnutia krajského súdu, pri ktorých rasový či etnický faktor nezohrával žiadnu úlohu. Napokon, to netvrdila ani samotná sťažovateľka. Súčasne, ako už bolo uvedené, povaha identifikovaných väd postupu a rozsudku krajského súdu neumožňuje

ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení tých sťažovateľkiných základných práv a práv hmotnej povahy, ktoré by potvrdilo, že k jej rasovej diskriminácii zo strany mesta došlo a že v dôsledku toho jej okresný súd ani krajský súd potrebnú ochranu pred rasovou diskrimináciou neposkytli. Ústavne vadný postup a rozsudok krajského súdu za týchto okolností ústavný súd nemôže vyhodnotiť ako diskriminačný, lebo by tým neprípustne vstupoval do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Aj v časti namietajúcej porušenie práva zaručeného čl. 6 dohovoru o odstránení diskriminácie bolo preto potrebné sťažnosti sťažovateľky nevyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základných práv sťažovateľky garantovaných ústavou a jej práv zaručených dohovorom, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu, bolo namieste využiť právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 165/2012-434 z 18. júna 2013 a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Po vrátení veci bude potrebné, aby krajský súd opätovne prejednal odvolanie sťažovateľky proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu a rozhodol o ňom. Jeho povinnosťou bude riadne sa vysporiadať s explicitne formulovaným odvolacím dôvodom podľa § 205 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), na ktorom sťažovateľka svoje odvolanie založila, čo si bude vyžadovať dôkladný prieskum prvostupňového postupu i rozsudku okresného súdu z hľadiska ich súladu s § 132 a § 157

ods. 2 OSP. Ústavný súd považuje za dôležité, aby krajský súd vo svetle uvedeného odvolacieho dôvodu neopomenul ani tie dôkazy, ktoré svedčia v prospech sťažovateľky, a aby sa s nimi vysporiadal tak, ako to vyžaduje § 157 ods. 2 OSP. Nesmie pritom ignorovať stabilne judikované črty antidiskriminačných sporov týkajúce sa hodnotenia dôkazov predložených alebo navrhnutých žalobcom (sťažovateľkou), a to predovšetkým v rovine ich dôkaznej sily. Neopomenuteľnou požiadavkou je v tomto smere hodnotenie dôkazov a skutočností, ktoré vyšli počas konania najavo, nielen jednotlivo, ale aj v ich vzájomných súvislostiach. Až na základe rešpektovania formulovaného právneho názoru ústavného súdu bude možné, aby krajský súd rozhodol o spôsobe, akým o odvolaní sťažovateľky rozhodne.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základných práv sťažovateľky garantovaných ústavou i o porušení jej práv zaručených dohovorom, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €. Túto svoju žiadosť sťažovateľka odôvodnila „*skutočnosťou, že zásahom do jej ľudských práv a následným súdnym konaním, v ktorom jej nebola poskytnutá ochrana pred diskrimináciou, jej bola spôsobená značná psychická ujma a taktiež došlo k otráveniu jej dôvery vo fungujúci súdny systém a v princípy právneho štátu*“. Sťažovateľka zdôrazňuje aj „*skutočnosť, že došlo k porušeniu jej základných ľudských práv v súvislosti s jej právom na prácu a teda znemožneniu získania príjmu z tohto zamestnania a zabezpečenia základných potrieb jej rodiny*“.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 vyplýva, že finančné zadosťučinenie sa môže, ale nemusí priznať. Ústavný súd je toho názoru, že takéto zadosťučinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a doviesť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. III. ÚS 278/05). Podľa názoru ústavného súdu je ochrana

základných práv sťažovateľky i jej práv zaručených kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami účinne poskytnutá tým, že o ňou uplatnenom antidiskriminačnom nároku bude krajský súd opätovne konať, a to v súlade s právnymi názormi ústavného súdu. Okrem toho v relácii k zdôvodneniu požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľkou ústavný súd zdôrazňuje, že cieľom finančného zadosťučinenia nie je náhrada prípadnej škody vzniknutej ústavne vadným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08). Preto majú na pamäti i skutočnosť, že rešpektovanie právnych názorov ústavného súdu nemusí nevyhnutne viesť k úspechu sťažovateľky v predmetnom súdnom konaní, ústavný súd návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka v sťažnostnom petite navrhla priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia. Sumu trov nevyčíslila.

Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej jeho právnou zástupkyňou, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 28. júla 2015 totiž sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne neuviedla žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2013. Základná tarifa podľa ustanovenia § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 781 € pre úkony v roku 2013), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2013 odmenu v sume 130,16 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 7,81 €.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľky, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje sumu 260,32 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál, teda sumu 15,62 €. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 275,94 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom krajský súd je povinný zaplatiť ju na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 ods. 1 OSP).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2015